

Tractat dels Pirineus

De Viquipèdia

El **Tractat dels Pirineus** (o *Pau dels Pirineus*) va ser signat el 7 de novembre del 1659, pels representants de Felip IV de Castella i III d'Aragó, Luis de Haro i Pedro Coloma, i els de Lluís XIV de França, Cardenal Mazzarino i Hugues de Lionne, a l'illa dels Faisans (al riu Bidasoa, en els límits del País Basc Nord), i posà fi al litigi de la Guerra dels Trenta Anys. Una de les conseqüències d'aquest tractat va ser la cessió a França del comtat del Rosselló i part del de la Cerdanya.

Felip IV va negociar aquest tractat sense consultar les Corts Catalanes ni els afectats. De fet, els ho va amagar, ja que no va notificar oficialment el tractat a les institucions catalanes fins a les Corts del 1702. Els territoris afectats van conspirar durant anys per tornar a unir-se amb el Principat, i les autoritats catalanes també es van resistir a acceptar la partició, que no va poder fer efectiva fins al 1720.

El territori català es dividia així en contra de la voluntat de les institucions catalanes, contra el Jurament per les Illes, pel qual les terres de l'antic Regne de Mallorca no podien separar-se de les de la Corona d'Aragó, per la voluntat de la monarquia hispànica de cedir els territoris del nord de Catalunya a canvi de mantenir les possessions a Flandes. A diferència de Gibraltar o Menorca, cedides a Anglaterra el 1713 pel Tractat d'Utrecht, cap govern espanyol ha demanat la restitució dels territoris nord-catalans cedits en el Tractat dels Pirineus.

Sovint es considera al Tractat del Pirineus, com a part dels Tractats de Westfàlia, del que es consideren una conseqüència.

Taula de continguts

- 1 Antecedents
- 2 Les negociacions
- 3 Conseqüències per a Catalunya
- 4 Extracte
- 5 Llúvia
- 6 Bibliografia
- 7 Vegeu també
- 8 Enllaços externs

Antecedents

França va entrar a la Guerra dels Trenta Anys després de les victòries espanyoles contra els revoltats neerlandesos, el 1620, i contra els suecs a Nördlingen, el 1634. El 1640, França va començar a interferir en la política espanyola, posicionant-se a favor de Catalunya en la Guerra dels Segadors, mentre que Espanya donava suport a la Guerra de la Fronda el 1648. En les negociacions de la Pau de Westfàlia, el 1648, França va guanyar els territoris d'Alsàcia i la Lorena i va tallar l'accés

La signatura del tractat amb Lluís XIV de França i Felip IV de Castella a l'illa dels Faisans el 1659 (Escena retratada per Laumosnier)

d'Espanya a la república de les Set Províncies Unides des dels Països Baixos austríacs. Tot això va portar a la guerra oberta entre França i Espanya.

Després de 10 anys de guerra, França -aliada amb Anglaterra- va guanyar la batalla de les Dunes, el 1658, i es va signar la pau el 1659.

Les negociacions

En les negociacions per a delimitar la frontera, Luis de Haro, representant de Felip IV, va intentar de conservar els comtats del Rosselló i la Cerdanya dins de la corona. Els negociadors francesos van presentar una línia fronterera molt favorable als seus interessos, mentre que els representants castellans, ignorants de les característiques i costums d'aquests territoris i de la il·legalitat de la separació (Jurament per les Illes), van estimar-se més defensar les posicions a Flandes abans que salvaguardar la unitat territorial del Principat.

El fet que els hàbils negociadors triats per Lluís XIV, el Cardenal Juli Mazzarino, Pèire de Marca, Plessis de Besançon i Ramon Trobat, fossin grans coneixedors de les terres i la història de Catalunya, al contrari que els triats pel monarca espanyol, que negociava d'esquena al Govern català, va influir molt negativament en els resultats del tractat per a Espanya. Mazzarino defensava, com indica en una carta que encara es conserva *en parlant de Monts, j'ay fait expliquer que ce sont ceux qui separent de toute ancienneté des Gaules d'avec les Espagnes*, que els Pirineus separaven les Gàl·lies de les Espanyes des de l'antiguitat, hàbil vaguetat que alimentava la vanitat hispànica àvida de construir la seva història, però que portà a successius problemes de definició que s'hagueren de resoldre en altres tants tractats.

El tractat va establir que, al comtat de Cerdanya, serien cedits trenta-tres pobles a França. Aquests serien definits l'any 1660 a la conferència de Ceret i al definitiu Tractat de Llúvia, pel qual es va delimitar definitivament la nova frontera entre els territoris de les dues corones i on els negociadors de Felip IV van aconseguir retenir Llúvia amb l'argument que era una vila i no un poble. (Vegeu la Nota sobre Llúvia i l'extracte del text).

En total, la corona francesa va guanyar els territoris del comtat del Rosselló (que incloïa el Vallespir, el Conflent i el Capcir) i mitja Cerdanya; Artois, Luxemburg i Flandes. La frontera amb la corona espanyola es va fixar seguint només en part els Pirineus, excepte en l'enclavament de Llúvia, i tota la part nord-catalana, si s'hagués seguit la serralada dels Pirineus més al nord, per les Corberes, no hauria passat a l'estat francès. Els francesos van retornar a Espanya el Charolais —en el Franc Comtat— i les conquestes d'Itàlia.

El tractat també preveia el casament de Lluís XIV de França i Maria Teresa d'Àustria, filla de Felip IV de Castella. Maria Teresa va haver de renunciar als seus drets successoris al tron d'Espanya, a canvi d'una compensació econòmica que havia de formar part del dot. Aquesta compensació no es va pagar mai i fou un dels factors que van portar a la Guerra de Successió Espanyola, el 1702.

Conseqüències per a Catalunya

Catalunya és una peça molt important en el tauler d'escacs de la política internacional des de la revolta dels Segadors. Ha demostrat abastament la seva capacitat de desestabilitzar la monarquia hispànica. Catalunya té la desgràcia de ser la frontissa entre les dues grans potències de l'època.

Els territoris de la Catalunya del Nord annexionats a França pel tractat (el Rosselló, el Conflent, el Vallespir, mitja Cerdanya i el Capcir) han romàs sota domini francès des d'aleshores.

El Tractat incloïa conservar vigents les institucions catalanes al nord dels Pirineus, però aquesta part no va ser respectada pel rei francès Lluís XIV (le ximble). Un any després del Tractat van ser dissoltes les institucions catalanes (Generalitat, cònsols, etc.) malgrat que el mateix tractat prevèia conservar-les.

El reial decret francès del 2 d'abril del 1700, amb data d'aplicació de l'1 de maig del mateix any, va prohibir l'ús de la llengua catalana en els actes oficials de qualsevol tipus. Des d'aleshores, el francès continua essent l'única llengua oficial, i l'única que s'utilitza en l'ensenyament públic. Recentment, l'Estat francès ha modificat la seva constitució afegint al seu article 2 *la langue de la République est le français* ("la llengua de la república és el francès"). Aquest article s'utilitza sovint per negar subvencions a moviments culturals o cívics en català, o per refusar la presència del català en l'administració.

Després del Tractat dels Pirineus hi ha els següents anys de guerra: 1667-1668, 1673-1678, 1680-1684, 1689-1697. En tots aquest períodes el Tractat dels Pirineus és paper mullat. La Cerdanya mateix passa d'unes mans a unes altres en nombroses ocasions.

A la Cerdanya fins al 1802 la frontera eclesiàstica tampoc corresponia a la frontera real: del bisbat d'Urgell depenien els trenta-tres pobles de la Cerdanya francesa.

El cap de setmana més proper al 7 de novembre és, cada any, la data escollida pels catalans per a manifestar-se, a Perpinyà, a favor de la catalanitat i de la llengua.

Extracte

« *Habiéndose convenido en la negociación que comenzó en Madrid el año 1656, sobre cuyo fundamento se va este tratado, que los montes Pirineos, que comunemente han sido siempre tenidos por división de las Españas y de las Galias, sean de aquí en adelante también la división de los mismos reinos.* »

Article 42:

« *Ha sido convenido y acordado que el Sr. Rey Chr. quedará poseyendo y gozará efectivamente de todo el condado y veguerias del Rosellón, y del condado y veguería del Conflent, y al Sr. Rey católico ha de quedar el condado de Cerdaña y todo el principado de Cataluña (...); bien entendido que si se hallasen algunos lugares de dicho condado y veguería de Conflent solamente, y no del Rosellón, que estén dentro de dichos montes Pirineos, de la parte de España, quedará a su magestad católica; como también si se hayasen algunos lugares y vegueria de Cerdaña solamente, y no de Cataluña que estén dentro de dichos montes, de la parte de Francia, quedarán a su Magestad chris.* »

Traducció:

« S'havia convingut en la negociació que començà a Madrid l'any 1656, sobre qual fonament hi va aquest tractat, que les muntanyes del Pirineu, que comunament han sigut sempre preses com a divisió entre les Espanyes i les Gàl.lies, siguen d'aquí ençà també la divisió dels mateixos regnes. »

Article 42: "Ha sigut convingut i acordat que el Sr. Rei Chr. quedarà en possessió i gaudirà efectivament de tot el comtat i vegueria del Rosselló, i del comtat i vegueria del Conflent, i al Sr. Rei catòlic ha de quedar el comtat de Cerdanya i tot el principat

de Catalunya (...);ben entès que si s'hi trobaren alguns llocs de l'esmentat comtat i vegueria de Conflent solament, i no del Rosselló, que estigueren dis de les esmentades muntanyes del Pirineu, de la part d'Espanya, quedarà a sa Magestat catòlica; com també si s'hi trobaren alguns llocs i vegueria de Cerdanya solament, i no de Catalunya que estigueren dins de les esmentades muntanyes, de la part de França, quedaran a sa Magestat chris." »»

Llívia

La vila de Llívia és un enclavament espanyol a França des del Tractat dels Pirineus, i del Tractat de Llívia del 1660, degut al títol de *vila* concedit l'any 1528, per l'emperador Carles V.

Bibliografia

- Èrika Serna i Coba, "Aproximació a l'estudi del Tractat dels Pirineus: les conferències de Figueres (1660-1666)", *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, 21 (1988), 111-134.

Vegeu també

- Tractat de Llívia
- Llívia
- Miquel de Salbà i de Vallgornera
- Tractat de París (1815)
- Pèire de Marca

Enllaços externs

- El Tractat dels Pirineus (<http://www.mhcat.net/content/view/full/958>) al Museu d'Història de Catalunya
- El Tractat dels Pirineus (<http://webs.racocatala.cat/eltalp/front.htm>) a El Talp.
- La duana de Sant Llorenç de la Muga i el Tractat dels Pirineus (http://www.ifae.es/baig/historia/muga/llufa_2.html) article de Marià Baig.
- **(francès)** Text complet del Tractat (<http://www.smae.diplomatie.gouv.fr/choiseul/ressource/pdf/D16590001.pdf>) transcripció dels arxius nacionals de França (en PDF)
- Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries (<http://www6.gencat.net/llengcat/publicacions/carta/>)
- Resolució del Parlament Europeu de 30 d'octubre de 1987 sobre les llengües i cultures de les minories regionals i ètniques de la Comunitat Europea (http://www.bibiloni.net/legislacio/resolucio_301087.htm)
- Col·loqui Internacional "Del tractat dels Pirineus (1659) a l'Europa del segle XXI: un model en construcció?" (<http://tractatpirineus.blogspot.com/>)

Obtingut de «http://ca.wikipedia.org/wiki/Tractat_dels_Pirineus»

Categories: Guerra dels Segadors | Guerra dels Trenta Anys | Edat moderna de Catalunya | Tractats de pau | Dret català | Tractats de França | Tractats d'Espanya

- Darrera modificació de la pàgina: 27 abr 2009 a les 13:05.
- Drets d'autor: Tot el text es troba disponible sota els termes de la llicència de documentació lliure de GNU.

Wikipedia® (Viquipèdia™) és marca registrada de Wikimedia Foundation, Inc., organització sense afany de lucre segons la secció 501(c)(3) del codi fiscal dels EUA.